



# MAPE-info 15.11.2021

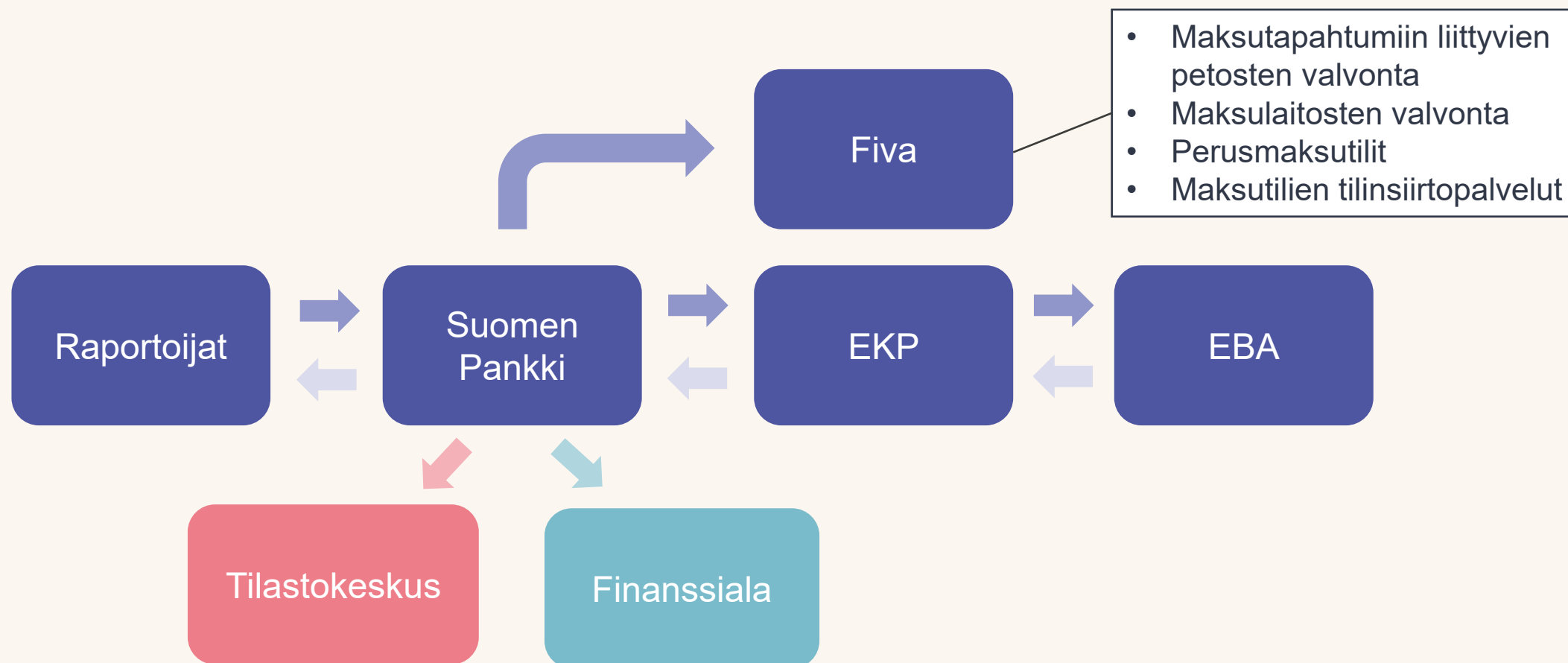
Uudistunut maksuliiketilastotiedonkeruu

Tilastoyksikkö  
Rahoitusvakaus- ja tilasto-osasto, Suomen Pankki

# Ohjelma

- Tilaisuuden avaus
- Uudistunut maksuliiketilastotiedonkeruu
- Tilanne uudistuvan tiedonkeruun valmistelussa
- Vapaata keskustelua

# Single data flow -malli



# Taustaa

- MAPE-tiedonkeruussa kerätään muun muassa maksutapahtumiin, -kortteihin ja -tileihin sekä päätelaitteisiin liittyviä tietoja.
- Päällekkäisen tiedonkeruun välttämiseksi MAPE-tiedonkeruulla katetaan tilastotietoja, valvontatietoja sekä muita kansallisia tietotarpeita.
- Raportointivelvoite perustuu:
  - Euroopan keskuspankin maksuliiketilastoista annettuun asetukseen (EKP/2013/43, muutettu EKP/2020/59)
  - Luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014, muutokset 1054/2016 ja 448/2017) 15 a luvun 6 §:ään
  - Maksulaitoslain (297/2010) 9 a §:ään ja 19 b §:ään
  - Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 18 §:n 2 momenttiin
  - Direktiiviin (EU) 2015/2366 (uudistettu maksupalveludirektiivi PSD2)
- Suomen Pankin tiedonhankintavaltuudet perustuvat Euroopan unionin asetukseen Euroopan keskuspankin (EKP) valtuuksista kerätä tilastotietoja (EY N:o 2533/98, muutettu 2015/373) ja lakiin Suomen Pankista (214/1998, 26§ ja 28§).
- Uusi maksu- ja petostietojen tiedonkeruu (MAPE) käynnistyy vuoden 2022 alussa.

# Aikataulu

Virstanpylväs	Ajankohta
Päivitetty asetus annettiin	1.12.2020
Ensimmäinen Q-raportointi 2022Q1	29.04.2022
Ensimmäinen H-raportointi 2022H1	31.08.2022
Ensimmäinen A-raportointi (2022H1 ja 2022H2)	28.02.2023

- Q = neljännesvuosiraportointi (täysraportoijat)
- H = puolivuosisiraportointi (täysraportoijat)
- A = vuosiraportointi (häntäraportoijat)

# Raportointivelvoitteesta

- Toisin kuin MATI-tiedonkeruussa ja Fivan maksupalveluihin liittyvien petostietojen raportoinnissa, MAPE-tiedonkeruusta **ei voi saada täyttä vapautusta**. Kaikki raportioijajoukkoon kuuluvat yhteisöt ovat velvollisia toimittamaan maksuliiketilastotiedot Suomen Pankille.
  - **Raportioijajoukko koostuu**
    - kotimaisista luottolaitoksista
    - ulkomaisten luottolaitosten sivuliikkeistä Suomessa
    - kotimaisista maksulaitoksista
    - ulkomaisten maksulaitosten sivuliikkeistä Suomessa ja
    - kotimaisista rekisteröidyistä toimijoista eli maksupalvelua ilman toimilupaa tarjoavista oikeushenkilöistä ja luonnollisista henkilöistä
- Raportioijille on ilmoitettu kirjeitse maaliskuussa 2021 raportointivelvollisuudesta sekä mahdollisesti myönnetystä raportointihelpotuksesta, eli derogaatiosta.

# Kevennetty raportointi

- Derogaation saaneet, eli nk. häntäraportoijat ovat velvollisia raportoimaan tiedot vuosittain sisältäen kahden vuosipuoliskon tiedot. Käytännössä toimitetaan kaksi erillistä raporttia.
  - A-raportti = H1-raportti + H2-raportti. H1-raportti sisältää 1.1.-30.6. välisen ajan tiedot ja H2-raportti 1.7.-31.12. välisen ajan tiedot.
- Häntäraportoija voi halutessaan raportoida tietonsa puolivuositain. Raportointitavan muutoksesta on kuitenkin sovittava erikseen Suomen Pankin kanssa.
- Suomen Pankki tarkistaa vuosittain raportointihelpotuksia saaneiden maksupalveluntarjoajien joukon.
- Raportointiohjeet (sisältöohje, tietuemuoto, koodilistat) on julkaistu maksu- ja petostietojen [raportointiohje-sivulla](#).
- Häntäraporttoijien A-raportti koostuu seuraavista tietueista:
  - yksi erätietue, yksi tai useampia ACCO-tietueita ja nolla tai useampia CARD-, TERM- ja APAY-tietueita

# Kevennetty raportointi

Frekvenssi	Tietuetyyppi	Tietuetunnus	Käyttö	Rivien lukumäärä
A	Erätietue	000	Tiedoston aloittava tekninen tietue	1
A	Sisältötietue	ACCO	Tilit, talletukset ja konttorit	0,...,N
A	Sisältötietue	CARD	Korttien lukumäärä	0,...,N
A	Sisältötietue	TERM	Päätelaitteiden lukumäärä	0,...,N
A	Sisältötietue	APAY	Maksutapahtumien ja petollisten maksutapahtumien vuosiraportointi	0,...,N



# Tilit, talletukset ja konttorit (ACCO)

- ACCO-tietueella raportoidaan maksutileihin, talletuksiin, asiakasvaroihin, liikkeeseen lasketun sähköiseen rahan sekä konttoreihin liittyviä tietoja.
- Luottolaitokset, maksulaitokset ja ilman toimilupaa toimivat rekisteröidyt maksupalveluntarjoajat raportoivat ACCO-tietueen tiedot
- **Huomioita raportoitavista tiedoista:**
  - **Maksutilit, joilla käyty AISP:ien toimesta (A021)**
    - maksutilien lukumäärä, joilla tilitietopalveluntarjoajat (AISP) ovat käyneet raportoitavan ajanjakson aikana ([virtatiedot](#)).
    - tämän **tiedon raportoivat maksajan maksupalveluntarjoajat eli maksutilien ylläpitäjät**, eivät tilitietopalveluntarjoajat.
    - jokainen tili raportoidaan vain kerran, vaikka sillä olisi käyty useammin.
  - **AISP:ien asiakkaat (A040)**
    - tarkoittaa tilitietopalvelun asiakkaiden lukumäärää raportointijakson viimeisenä päivänä ([kantatiedot](#)) riippumatta siitä, ovatko asiakkaat käyttäneet palvelua.
    - tämän **tiedon raportoivat tilitietopalvelun tarjoajat** (ml. tilitietopalvelun tarjoajina toimivat luottolaitokset).
  - **Asiakasvarat (A030)**
    - ovat raportoijan hallussa olevat toiselle kuuluvat varat, esimerkiksi **liikkeeseen lasketun sähköisen rahan euromäärä ja/tai maksulaitoksen luottolaitoksessa olevalla asiakasvaratilillä oleva maksulaitoksen asiakkaille kuuluvien varojen euromäärä** raportointijakson viimeisenä päivänä ([kantatiedot](#)).
    - luottolaitokset raportoivat asiakasvaroissa ainoastaan liikkeeseen lasketun sähköisen rahan.

# Korttien lukumäärä (CARD)

- CARD-tietueella raportoidaan maksupalveluntarjoajan liikkeeseen laskemat kortit toiminnoittain.
- **Korttien liikkeeseenlaskija** (issuer) **raportoii** tiedot riippumatta siitä, mikä on kortinhaltijan kotimaa tai korttiin liitetyn tilin sijaintimaa (kortinhaltijan sijaintimaa ilmoitetaan kentässä 11).
- **Raportoittavat kortit jaotellaan** mm.:
  - Korttityypin mukaan:
    - Tiliveloituskortti, online debit
    - Tiliveloituskortti, offline debit
    - Maksuaikakortti
    - Luottokortti
    - Sähkörahakortti
    - Muu kortti kuin maksukortti
  - Maksujärjestelyn/skeeman mukaan:
    - VISA
    - MasterCard
    - American Express
    - Muu
  - Maksupalvelun käyttäjän mukaan:
    - Henkilöasiakas
    - Yritysassiakas
- Korttien lukumäärä raportoidaan **korttinumeroiden, eli PAN-numeroiden (primary account number)** mukaan, ei fyysisten korttien eli ”muovikorttien” määrän mukaan. Esimerkiksi jos kyseessä on yhdistelmäkortti, joka sisältää sekä tiliveloitustoiminnon (debit) että luottotoiminnon (credit), lasketaan nämä mukaan kahtena erillisenä korttina.
- Tietueella raportoidaan raportointiperiodia koskevat **kantatiedot**, eli **tilanne tarkasteltavan periodin viimeisenä pankkipäivänä**.

# Päätelaitteiden lukumäärä (TERM)

- TERM-tietueella raportoidaan päätelaitteiden lukumäärät toiminnoittain.
- Maksupäätteen lukumäärän ilmoittaa **tapahtumanhyvittäjä** (acquirer). Tapahtumanhyvittäjä on se toimija, jolla on **suora sopimussuhde kauppiaan kanssa** maksutapahtumien hyvittämisestä.
- Raportoijat ilmoittavat **kaikki fyysiset laitteet ja maksupäätteet**, joilla he vastaanottavat maksutapahtumia, myös ulkomailla sijaitsevat laitteet ja maksupäätteet. Jokainen laite ja maksupäätte lasketaan erikseen, vaikka saman kauppiaan tiloissa olisi useita samantyyppisiä laitteita ja maksupäätteitä.
- Tietueella raportoidaan raportointiperiodia koskevat **kantatiedot**, eli **tilanne tarkasteltavan periodin viimeisenä pankkipäivänä**.

# Maksutapahtumien ja petollisten maksutapahtumien vuosiraportointi (APAY)

- APAY-tietue sisältää maksutapahtumien ja petoksiin liittyvien maksutapahtumien sekä petoksista johtuvien tappioiden kevennetyt raportointivaatimukset.
- Tietueella raportoidaan **maksutapahtumien ja petollisten maksutapahtumien lukumäärä ja arvo** luokiteltuna mm. maksuinstrumentin, päätelaitteen, asiakkaan vahvan tunnistamisen, petostyyppin, vastapuolen PSP:n sijaintimaan ja päätelaitteen sijaintimaan mukaan.
- **Uutena** MATI-tiedonkeruuseen ja Fivan petostietojen raportointiin verrattuna mm.
  - petoksiin liittyvien maksujen laajemmat vaatimukset
  - korttipohjaisten transaktioiden jaottelu sekä vastapuolen PSP:n sijaintimaan että päätelaitteen sijaintimaan mukaan ja
  - Maksutoimeksiantopalvelun tarjoajien (PISP:ien) käynnistämät maksut.
- Tietueella raportoidaan raportointiperiodia koskevat **virtatiedot**, eli **periodin aikana kumuloituneet tiedot**.

# Maksutoimeksiantopalveluntarjoaja (PISP) käynnistää tilisiirron asiakkaan puolesta

## Esimerkki 1:

Asiakkaan tili  $\xrightarrow{\text{Valtuutus}}$  PISP  $\longrightarrow$  Kauppiaan tili

Maksu sisällytetään maksuliiketilastoihin:

- Asiakkaan tilin ylläpitäjä raportoi tilisiirron **maksajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).
- PISP raportoi asiakkaan puolesta käynnistämänsä tilisiirron **maksutoimeksiantopalveluntarjoajan roolissa (PISP)** (kenttä 4).
- Kauppiaan tilin ylläpitäjä raportoi tilisiirron **maksunsaajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).

# Asiakas käynnistää tilisiirron verkkokaupassa, mobiilisovelluksen sisällä tai mobiilimaksusovelluksella

## Esimerkki 2:

Asiakkaan tili → Maksunvälittäjä → Kauppiaan tili

Maksu sisällytetään maksuliiketilastoihin:

- Asiakkaan tilin ylläpitäjä raportoi tilisiirron **maksajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).
- Maksunvälittäjä raportoi tilisiirron **maksunvälittäjän roolissa** (kenttä 4).
- Kauppiaan tilin ylläpitäjä raportoi tilisiirron **maksunsaajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).

# Asiakas käynnistää korttimaksun verkkokaupassa, mobiilisovelluksen sisällä tai mobiilimaksusovelluksella

## Esimerkki 3:

Maksu sisällytetään maksuliiketilastoihin:

- Kortin liikkeeseenlaskija raportoi korttimaksun **maksajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).
- Maksunvälittäjä raportoi korttimaksun **maksunvälittäjän roolissa** (kenttä 4).
- Maksun prosessoija raportoi korttimaksun **korttimaksujen prosessoijan roolissa** (kenttä 4)
  - Korttimaksujen prosessoija vastaa reitityksestä korttiskeemoille ja kortin liikkeeseenlaskijoille.
  - Maksupalveluntarjoajalla ei ole suoraa sopimusta maksunsaajan kanssa korttipohjaisten maksutapahtumien hyväksymisestä ja käsittelystä.
- Korttimaksutapahtuman vastaanottaja (acquirer) raportoi korttimaksun **maksunsaajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).

# Asiakas käynnistää sähkörahakorttimaksun verkkokaupassa, mobiilisovelluksen sisällä tai mobiilimaksusovelluksella

## Esimerkki 4:

Maksu sisällytetään maksuliiketilastoihin:

- Sähkörahakortin liikkeeseenlaskija raportoi sähkörahakorttimaksun **maksajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).
- Maksunvälittäjä raportoi sähkörahakorttimaksun **maksunvälittäjän roolissa** (kenttä 4).
- Kauppiaan tilin ylläpitäjä/sähkörahakorttitapahtuman vastaanottaja raportoi sähkörahakorttimaksun **maksunsaajan PSP:n roolissa** (kenttä 4).



# Mitä MAPE:ssa ei raportoida?

## Tuplaraportoinnin välttämiseksi

- Korttimaksujen ja suoraveloitusten toteuttamiseen liittyviä katteen siirtoja ei raportoida. Tämä koskee sekä korttimaksuihin ja suoraveloituksiin liittyviä maksupalveluntarjoajien välisiä katteensiirtoja että katteensiirtoja/tilityksiä maksupalveluntarjoajalta maksun vastaanottajalle.
  - Esimerkiksi tilanteessa, jossa maksutapahtuma toteutetaan käyttäen mobiilisovellusta, jolla maksettaessa maksu veloitetaan asiakkaan kortilta, maksutapahtuma raportoidaan ainoastaan korttimaksuna, ei korttimaksuna ja tilisiirtona. Jos taas maksutapahtuma veloitetaan suoraan asiakkaan tililtä, mobiilisovelluksella käynnistetty maksutapahtuma raportoidaan tilisiirtona.
- Maksulaitokset eivät raportoivat asiakasvaratileiltä tehtäviä kaksivaiheisten maksupalveluiden hyvityksiä maksun vastaanottajalle (kauppias tai yksityisasiakas), vaan kaksivaiheisista maksupalveluista raportoidaan ainoastaan ensimmäinen vaihe (ns. funding transaction) maksunvälittäjän roolissa.

# Esimerkki tiedoista, mitä ei sisällytetä MAPE-tiedonkeruuseen

- Maksupalveluntarjoajan tili (Pankissa A) ↔ Maksupalveluntarjoajan tili (Pankissa B)
- Tällaisia maksuja ei sisällytetä maksuliiketilastoihin. Eli maksuja, joissa sekä maksaja että maksunsaaja ovat maksupalveluntarjoaja, ei tule sisällyttää tilastointiin. Ainoastaan maksut, joiden jommassakummassa päässä osapuolena on asiakas, tulee sisällyttää maksuliiketilastoihin.

# Raportoitavien tietojen validointi

- Tietuemuodossa mainitut tekniset validoinnit toteutetaan DCS2-raportointipalvelussa.
  - Raporttiedoston tulee läpäistä nämä validoinnit, jotta tiedoston voi toimittaa Suomen Pankkiin.
  - Laaduntarkistukset vastaavat tietuemuodon validointisääntöjä ja tietuemuodon Validoinnit-välilehdellä listattuja tarkastuksia.
- Tämän lisäksi Suomen Pankki tekee omia tarkastuksia raportoitaville tiedoille ennen tietojen toimittamista EKP:lle.
  - Näissä tarkastuksissa esiin nousseet kysymykset esitetään raportoijien yhteyshenkilöille näillä näkymin sähköpostitse.
  - Tuotantokierros, eli aika raportin toimittamisesta tietojen toimittamiseen EKP:lle on lyhyt. Siksi on tärkeää, että raporttien laatu olisi mahdollisimman korkealla tasolla ja korjaukset tehtäisiin viipymättä.

# Raportointipalvelu DCS2

- MAPE-raportointi on avattu DCS2-raportointipalvelun testipuolelle.
- Testiraportteja voi ja saa lähettää Suomen Pankille.
  - Erätietueella kentässä 07 Tiedon tyyppi valitaan "T"
- MAPE-raportointi avataan DCS2-palvelun tuotannossa huhtikuussa 2022.
- [DCS2-palvelun käyttöohjeet](#)

# Seuraavat askeleet

- MAPE-infon esityskalvot ladataan raportointiohjesivulle suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.
- Järjestämme mielellämme kahdenvälisiä tapaamisia raportoitijien kanssa ja vastaamme kysymyksiin sähköpostitse. Maksuliiketilastotiimin tavoittaa osoitteesta [paystat\(at\)bof.fi](mailto:paystat(at)bof.fi).
- Ensimmäisten A-raporttien deadline 28.2.2023



Kiitos!

[suomenpankki.fi](https://suomenpankki.fi)